

Velykiniai margučiai: tradicijos ir modernas

Margučiai dažyti vašku, skutinėti, dekoruoti žolynais primena senąsias lietuvių tradicijas. Per savaitę tautodailininkė Nijolė Jurėnienė numargina apie 200 kiaušinių. Vieni jų keliauja į Ameriką, namus margučiai suranda net Australijoje. Itin žmonių pamėgtas kiaušinių dekoravimas vašku.

Pasiimu vašką, šiaip žmonės deda vašką... deda vašką su kokia nors žvake, bet man geriausiai patinka vaškas, visų pirma jis turi netgi savotišką spalvą, ir kartais būna taip įdomu, kad ypač ant balto lukšto, jį nudažai ir gali net nenusikrapštyti to vaško, jis turi tokį matinį atspalvį

Pasak tautodailininkės, paklausiausi vašku marginti kiaušiniai, nes jie mielesni. Šventiniam stalui tokį margutį galima įsigyti už 4–6 litus. Skutinėti kiaušiniai keliais litais brangesni, nes jie reikalauja ypatingo kruopštumo.

Jeigu norim skutinėti margutį, tai pirmiausia mes jį... išvirtą kiaušinį dedam į dažus, po to ištraukiame, turim šiek tiek į servetėlę nušluostyti, bet vėlgi negalima trinti, tiktai priglaust, priglaust, kad pati diduma vandens spalvoto nusiimtų.

Tautodailininkė juokauja palmėmis ir pingvinais kiaušinių nemarginanti, vis dėlto liaudišką meną – juosteles, brūkšnelius, saulės ar žalčio atvaizdus, paukščių pėdutes – keičia lipdukai ir sintetiniai dažai. Be to, daugelį raštų esame perėmę iš kitų tautų.

Kadangi jau Lietuva išlindo į pasaulį iš bačkos tos metalinės, uždaros, tai mes prisiziūrėm visokių visokiausių raštų. Ir į Lietuvą atveža ir rusišku, ir moldavišku, ir ukrainietišku, ir vokišku jau žmonės atsiveža, ir parduotuvėse jau galima to atrasti, tai dauguma žmonių mėgina pamėgdžioti tuos užsieninius raštus. Jie iš tikrųjų yra labai gražūs, tačiau jie su lietuviškom tradicijom tikrai turi tik tiek bendro, kad tai yra kiaušinis ir vaškas.

Anot tautodailininkės, prieš Velykas žmonės užsako po 30 ar 20 kiaušinių. Per savaitę parduodama 400 išpūstų margučių. Anksčiau kiaušinius margindavo visa šeima, o dabar tam trūksta laiko.

Mes namuos turėdavo dažų ir dažydavom, prisimenu, bordo, juoda, tamsiai žalia, mėlyna ir geltona.

Ne veltui vaikai buvo mokomi dažyti įvairiaspalvius kiaušinius. Pasirodo, save gerbianti šeimnininkė privalėdavo turėti raudonos spalvos kiaušinių, nes vaikai lalautojai prašydavo apsikeisti margučiais. Kas tokio kiaušinio neturėdavo, buvo pasmerktas degti liepsnoje. Todėl tradicijos buvo ugdomos nuo pat mažų dienų.

Ir visais laikais nuo gimimo, aš atsimenu, mes visą laiką margindavom kiaušinius. Nebuvo jokių draudimų. Velykos tai jau.. kadangi sekmadienį, nedarbo diena, tai visą laiką pasimargindavom. Bet į mokyklą aš neatsimenu, kad mes neštumėmės. Gal mes ir nešdavomės, tiesiog gal tų tradicijų... gal kiti neturėjo... Tai mes visą laiką namie Velykas pavalgom – su velykiniu pyragu, su aguoniniu pyragu ir būtinai kiaušinis ir veršiena.

Tradicijos modernėja. Šiaudais, džiovintais augalais dekoruoti kiaušiniai dabar tikra retenybė, įprastus ar medinius kiaušinius keičia mediniai ar apklijuoti velykiniais lipdukais. Tačiau kol yra kas puoselėja tradicijas, margučių ant šventinio stalo tikrai nepritrūks.

Žodžiai

marginti, margina, margino daryti margą
skutinėti, skutinėja, skutinėjo peiliu daryti ornamentus

lalautojas, -a asmuo, kuris per Velykas eina į svečius ir dainuodamas tam tikras dainas prašo margučių